

Notitie inzake wijziging huwelijkswetgeving

Notitie van Deputaatschap Kerkrecht - aangenomen op de Generale Synode van 2016

Notitie Deputaatschap Kerkrecht inzake wijziging huwelijkswetgeving

Bijlage 15

1. Inleiding

De Generale Synode heeft in het kader van de behandeling van het rapport van het Deputaatschap Kerkrecht vragen gesteld naar aanleiding van de consequenties van wijzigingen in de huwelijkswetgeving, waardoor het sluiten van een huwelijk voor personen beneden de 18 jaar niet meer mogelijk is. De synode heeft genoemd deputaatschap verzocht om voor de vervolgzitting van de synode hierover advies uit te brengen. Deze notitie beoogt aan dit verzoek te voldoen. Hierna zal onder 2 kort worden ingegaan op inhoud en strekking van deze nieuwe wetgeving, terwijl onder 3 de vraag wordt besproken hoe hiermee in kerkelijk verband dient te worden omgegaan.

2. De wetgeving

Als gevolg van een nieuwe wet ter bestrijding van huwelijksdwang staat de Nederlandse huwelijkswetgeving het bevestigen van huwelijken van personen beneden de 18 jaar niet meer toe. Ditzelfde geldt ten aanzien van het geregistreerde partnerschap. De in het verleden bestaande mogelijkheid tot ontheffing van deze leeftijdseis om gewichtige redenen door de Minister van Justitie is door deze nieuwe wetgeving komen te vervallen. Deze mogelijkheid tot ontheffing werd nogal eens toegepast in geval van een zogenoemd “gedwongen huwelijk” in geval een of beide aanstaande ouders de leeftijd van 18 jaar nog niet hadden bereikt. Onveranderd is de bepaling dat een wettig gesloten burgerlijk huwelijk steeds aan de kerkelijke bevestiging van een huwelijk dient vooraf te gaan. Art. 1.68 BW luidt: “Geen godsdienstige plechtigheden zullen mogen plaats hebben, voordat de partijen aan de bedienaar van de eredienst zullen hebben doen blijken, dat het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken”. Handelen in strijd met deze bepaling is strafbaar volgens art. 449 Wetboek van Strafrecht. Een en ander betekent dat tot het bereiken van de 18 jarige leeftijd van beide huwelijkspartners geen huwelijk kan worden gesloten en dus evenmin kerkelijk bevestigd.

3. Hoe kerkelijk te handelen

Uitgangspunt is dat deze wetgeving, die dwingendrechtelijk van aard is, dient te worden gehoorzaamd. Dit betekent dat ook in het geval van een zogenoemd “gedwongen huwelijk” tot het 18^e levensjaar van beide huwelijkspartners, geen huwelijk kan worden gesloten. Aan vormen van samenwonen zal ook nimmer kerkelijke medewerking mogen worden verleend. Aan zodanige relatie zal ook niet een of andere vorm van kerkelijke bevestiging van het huwelijk kunnen worden verleend. De ouders zullen dus gescheiden moeten blijven leven en hun huwelijk zal in deze situatie dus pas na het bereiken van het 18^e levensjaar kunnen worden bevestigd. Wanneer uit de relatie, waarbij een of beiden beneden de 18 jaar is, een kind geboren wordt kan dit kind ook vóór een huwelijk is tot stand gekomen worden gedoopt indien bijv. de grootouders de verantwoordelijkheid voor een christelijke opvoeding op zich nemen. Ook zou de doopsbediening kunnen worden aangehouden tot de moeder, die in het algemeen de zorg voor het kind zal hebben, zelf belijdenis des geloofs heeft afgelegd. Dit laatste voor zover dit binnen afzienbare tijd kan geschieden. De algemene lijn behoort immers te zijn, dat de bediening van de Heilige Doop niet nodeloos mag worden uitgesteld.

Overigens moet worden benadrukt dat niet in alle gevallen van zwangerschap in een voorhuwelijkse relatie per definitie op het aangaan van een huwelijk tussen deze jonge mensen dient te worden aangedrongen. Kerkenraden zullen moeten nagaan of er wel een deugdelijke basis is voor een huwelijk. Als deze er niet is, mag dit niet worden geforceerd. De vraag blijft: is het een huwelijk in de Heere.

Acta 2016

Artikel 74: Notitie Deputaatschap Kerkrecht inzake wijziging huwelijkswetgeving (bijlage 15)

Ds. P. Mulder geeft een toelichting op de notitie. Het uitgangspunt is dat de kerk de burgerlijke overheid heeft te volgen tenzij dit ingaat tegen Gods Woord. De overheid heeft de leeftijd waarop men mag trouwen verhoogd naar 18 jaar. Die leeftijd geldt dus ook voor een kerkelijke huwelijksbevestiging. Dat vraagt de nodige aandacht in bepaalde gevallen.

In reactie op een opmerking over het geregistreerd partnerschap benadrukt ds. P. Mulder dat dit uiteraard geen optie is binnen de Gereformeerde Gemeenten. Naar aanleiding van een opmerking vanuit de synode wordt voorts de uitdrukking 'kerkelijke zegen' vervangen door 'kerkelijke bevestiging van het huwelijk'.

Pastoraal moet ingeval van een zwangerschap op het moment dat het huwelijk door minderjarigheid nog niet kan worden voltrokken zorgvuldig worden gehandeld. Vaak zijn er consequenties voor het bedienen van de Heilige Doop. Deze mag niet nodeloos worden uitgesteld. De doop mag wel bediend worden als óf de vader, óf de moeder reeds belijdenis hebben afgelegd. Wel moet de doop ook verantwoord zijn; een christelijke opvoeding is daarbij een wezenlijke zaak. Als geen sprake is van een huwelijk dan is beslissend bij wie de opvoedingsverantwoordelijkheid ligt. Bij dergelijke vragen wordt wel aangetekend dat de nu voorliggende notitie betrekking heeft op het huwelijk en niet over problemen rondom de pastorale zorg omtrent de doop. De synode stemt in met de notitie met dien verstande dat de uitdrukking 'kerkelijke zegen' vervangen door 'kerkelijke bevestiging van het huwelijk'.